

gépeink megállapított sikerrel bombázták az opcinai pályaudvart. Egy ellenséges repülőraj bombákat dobott Valonera (Karszt-fensik), a nélkül, hogy anvagi kárt, vagy emberveszteséget okozott volna. Két repülőgép betörést kísérelt meg Udine fölé. Védőtűzsergény tüzelése és vadászrepülőgépeink haladéktalanul menekülésre kényszerítették. Merész és a város fölött folyt fényes küzdelem után egyik repülőgépet lelőttük. A két sebesült repülőgép egyikét foglul ejtettük.

Megjeleni az új záróóra-rendelet.

— A színházakat és mozikat 10-kor, a kávéházakat és vendéglőket 11-kor zárják. —

Budapest, febr. 13.

A hivatalos lap mai száma közli a kormányrendeletét, a melyben a fűtőanyaggal való takarékoskodás céljából korlátozza a mai záróórát. A rendelet annak az anknak a következtése, a melyet pénteken tartottak meg a belügyminisztériumban s a melyen azt állapították meg, hogy a szénhiányt fűdőzésére nemcsak a behozatalt kell nagymértékben fokozni, hanem a mai fogyasztást is korlátozni kell. A rendelkezések, melyeket a kormány tesz, túlnyomórészt az anknét határozzák meg. A vendéglők és kávéházak záróórát éjjeli 11 órában állapították meg, tehát egy órával megrövidítették a nyitvatartás idejét, e mellett azonban a színházakra, mozikra, korcsolyapályákra, sőt még a mézárásboltokra is külön záróórát szabtak meg. A színházaknak este tíz órára be kell fejezniük az előadást, a mozik este öt órától este tíz óráig játszhatnak, a korcsolyapályákat csak este kilenc óráig szabad nyitva tartani, a cukrászboltokat, mint az élelmiszerüzleteket, este félnyolc órákor be kell csukni és a mézárásoknak csak reggel hat órától este hétig szabad nyitva tartani.

Talán tulságosan szigorú intézkedés a rendelkezés, hogy elrendeli a mulatók, kabarék, varieték és hangversenytermek bezárását. Kérdés, hogy az a szénmegtakarítás, melyet ezen az úton érnek el, fölér-e azzal a hatással, melyet az esti élet teljes elcsöndesedése okoz és nem lehetett volna-e olyan megoldást találni, a mely e vállalatok alkalmazottainak lehetővé tette volna, hogy eddigi jövedelmüknek legalább egy részét megkeressék. A rendelet fölhatalmazza a belügyminisztériumot, hogy a viszonyok jobbrafordultával kivételeket tegyen; valószínű tehát, hogy a teljes megszüntetés nem fog sokáig tartani.

Van a rendeletnek homályos és magyarázatra szoruló pontja is. Meghagyja, hogy a kávéházak mellékhelyiségeit, a különtermeket és a kártyaszobákat állandóan zárva kell tartani, a legtöbb budapesti kávéház kártyaszobájában azonban nincsen ajtó, még csak függöny sem, mert a játéktér teljesen összefügg a kávéház többi részével. A legtöbb kártyaszoba olyan terem, a mely nincs elkülönítve, tehát kártyaszobák nélkül éppen olyan része a kávéháznak, mint a többi, a melyekre nem állapít meg teljes bezárást a rendelet. A nyilvános helyiségekben való világítást a *mainak felére* korlátozza a rendelet s a korlátozás helyes mértékének megállapítását — főlebbezés nélkül — a kerületi kapitányságokra bizza.

A rendelet, a mely e hónap 15-én, *csütörtökön* lép életbe, a következőképpen hangzik:

1. szakasz. A miniszter elrendeli, hogy: 1. a nyilvános étkezőhelyiségeket (vendéglőket, korcsolyákat, italmező- és elárusítóhelyeket, kávéházakat stb.), ha a rajuk hatályban álló jogszabályban még rövidebb záróóra nincs megállapítva, *éjjel 11 óránál tovább nem szabad nyitva tartani*, és ha a hatályos jogszabály későbbi időpontot nem állapít meg, *reggeli öt óra előtt nem szabad kinyitni*. A korábbi kinyitást a rendőrhatalóság egyes megokolt esetekben kivételesen megengedheti. A vendéglőknek és kávéházaknak olyan *mellékhelyiségeit*, a melyek az üzlet folytatásához nem feltétlenül szükségesek (*játéktérmekek, külön-szobák, tekepályák stb.*), *állandóan zárva* kell tartani. Nem vonatkoznak ezek a korlátozások a vasuti vendéglőkre, a mennyiben nyilvántartásukat az utazóközönség érdekei megkívánják; 2. a színházakat *éjjeli tíz óránál tovább nem szabad nyitvatartani*; 3. a mozgóképfényképezőszínházakat nem szabad délután *öt óra előtt* kinyitni, és *éjjeli tíz óránál tovább* nyitva tartani; 4. a korcsolyapályákat *éjjeli 9 óráig* szabad nyitvatartani; 5. a cukrászdzák nyitvatartásának idejére azok a rendelkezések irányadók, a melyek az élelmiszerárusító üzletekre hatályban állanak; 6. a mézárásüzleteket reggeli fél 6 órától esti 7 óráig szabad nyitva tartani.

2. szakasz. A mulatóhelyeket (orfeum, dalszarnok, varieté táncsterem, tánciskola stb.), valamint a hangversenytermeket további rendelkezésig *zárva kell tartani*.

3. szakasz. A záróóra nézőpontjából nem esnek *semminemű korlátozás alá*: 1. a tüzelőanyag-kereskedéssel és elárusítással, valamint 2. a szállítmányozással foglalkozó vállalatok irodái és üzleti helyiségei.

4. szakasz. Valamennyi nyilvános étkező, szórakozó, üzleti stb. helyiségnek belső világítását az elkerülhetetlen szükség mértékére, de a *rendes világításnak legalább fele* részére kell korlátozni. Az elkerülhetetlen szükség mértékét az elsőfoku rendőrhatalóság jogosult megállapítani. Határozata ellen fellebbezésnek nincs helye.

5. szakasz. A ki a jelen rendelet 1., 2., vagy 4. szakaszának rendelkezését, vagy az 1. foku rendőrhatalóságnak a 4. szakasz alapján hozott korlátozó rendelkezését megsérti, kihágást követ el és a 4470/1916. M. E. sz. rendelet 8. szakasza értelmében büntetendő.

6. szakasz. A minisztérium fölhatalmazza a belügyminisztériumot, hogy mihelyt a körülmények lehetővé teszik, a jelen rendelet rendelkezéseitől *könnyítést tegyen*.

7. szakasz. Ez a rendelet 1917. évi február 15-én lép érvénybe.

A színházak.

A színházak játékkrendje is megsínyli az új rendeletet. Lényegesebb változás nem lesz, azonban a színházak kénytelemei lesznek korábban kezdeni az előadást. 15-étől kezdődően már este hét órákor felgördül a függöny a színpadokon s az előadásnak este tíz órákor vége lesz. A közönség bizonyosan hozzá fog törődni az új rendhez, a mely eddigi időberendezését teljesen fölborítja. Munkatársaink megkeresték a színházak igazgatóit, a kik megvilágították a tulajdon egyéni helyzetüket az új záróóra kényszerűségével szemközt.

Kern Aurél, az Operaház igazgatója ezeket mondotta munkatársunknak:

— Az új záróóra az Operaházban nem okoz jelentősebb változást. Természetes, hogy az előadás kezdetét korábbi időpontra tesszük, még pedig hat órára, ámde ez sem nevezhető újításnak. Mi ugyanis már a múlt hónapban is hat órákor kezdtük az előadásokat és később csak azért tértünk át a hetedféli órai kezdésre, mert igen sok tisztviselő látogatója van az operának, a ki csak hat órákor távozhatik hivatalából és e miatt nem jöhetne az Operába.

— A rövidebb darabokat hetedféli órákor fogjuk kezdeni, a Wagnereket, mint ma is a *Tannhäuser*t, hat órákor kezdjük. A még hosszabb operákat, az *Isteneik alkonyát*, a *Mesterdalosokat*, valamint a *Szigfridet*, a *Fausztot*, a *Karment* és a *Sába királynőt*, a melyeknek a diszletezéséhez sok idő szükséges, valószínűen még a hat órai kezdéssel sem tudjuk majd tíz órára bevégezni. A miatt azonban aligha lesz baj, ha egyik-másik előadás negyedórával tovább is tart. Ennek a kérdésnek a megoldása már a főkapitány hatáskörébe tartozik s neki nyilván a művészi elveknek megfelelő lesz az állásponjtja.

— Az Operaház belső ügyeinek nézőpontjából sem jár nagyobb változásokkal az új rendelet. E tekintetben csak azoknak a tagoknak az érdekét kellett figyelembe venni, a kik a délutáni órákat leckeadásra fordították, a mivel főként a zenekari tagok foglalkoznak. Ezt is könnyű elintézni olyformán, hogy a délutáni próbákat korábban kezdjük s a tagok korábban szabadulnak.

— A mi a szénmizériát illeti, az Operaház nem szenvedett miatta. Mindössze ma történt meg, hogy a folyosókat kevésbbé tudtuk fűteni, holnap, a *Fauszt* előadásán azonban már a régi meleg fogadja a közönséget a folyosókon is. Feltűnő, hogy most sok tagunk beteg, mind meghűléstől szenved. Valószínű, hogy ennek már csakugyan a szénhiány az oka.

Toth Imre, a Nemzeti Színház igazgatója kijelentette, hogy a színház előadásait az új rendhez szabja. A darabok játéktartama szerint az előadás kezdete változik. A színház kiadott kommunikéje ezeket mondja:

A február 15-étől kezdődően kiadott új záróórarendelet miatt a *Nemzeti Színház* előadásai a jövőben a darabok hosszúsága szerint különböző időben kezdődnek. *1917. évi ember tragédiájának* péntek estére hirdetett előadása hét óra helyett hat órákor kezdődik és a *hadifogoly*nak vasárnap esti előadása pedig fél nyolc helyett hét órákor. A heti műsoron hirdetett többi előadás kezdete változatlanul megmarad.

Lényegben ugyanigy nyilatkozott *Faludy Gábor*, a *Vigszínház* igazgatója is, a ki kijelentette, hogy ezen a héten félnyolc órákor, a jövő héten azonban hét órákor fognak kezdődni az előadások.

Beöthy László, a *Magyar Színház* és *Király Színház* és a *Népepera* igazgatója a következőket mondotta:

— Az új rendelet sok nehézséget okoz. A színházakat feltétlenül anyagi károsodás éri, nem tekintve a játéktrend korlátozását. Színházaimban csütörtöktől kezdve este hét órakor kezdődik az előadás. A színháznívítás ideje összeesik az üzletek zárásával, a mit feltétlenül megéreznek a színházak, de meg a közönség sem szokik hozzá egyhamar az új rendezhez, mert egész életrendje és időbeosztása más természetű. Három színházamban tehát, mint említettem, hét órakor kezdődik az előadás és tíz órakor ér véget. A háromórás időtartam nem tűri meg a hosszabb játéktartamu darabot. A Magyar Színház műsorába fölvetjük például *Biró Lajos Hotel Imperial* című darabját, mely sokat ígér. A rendelet miatt nem mutathatjuk be, mert előadása legalább négy óra hosszat tart. A *Magyar nábob*-ot is le kellett venni a műsorról ugyanebből az okból. A zenés színházakban ismétlésről szó sem lehet. Az esti előadásokat az említett időben kezdjük. A délutáni előadások félhárom órakor kezdődnek.

A mozik.

A mozikat is erősen érintette az új rendelet. A mozitulajdonosok egyesületéhez fordultunk és az elnökségtől a következő fölvilágosítást kaptuk:

— Az egyesület hivatalosan még nem foglalt állást ebben az ügyben. Egy gyűlést már összehívtunk, de az idő rövidsége miatt még nem tárgyalhattuk az új rendeletet. A helyzet tisztá képe azonban már kialakult. Mindössze öt órától tíz óráig tarthatunk előadásokat. Az első előadás öt órakor fog kezdődni, a második fél hét órakor, a harmadikat, az utolsót pedig egynegyed kilenc órakor kezdjük. Ilyen körülmények között az előadások tartama megrövidül és a közönségnek nem nyújthatunk olyan fényes műsort, mint azelőtt. A mi véleményünk szerint a rendelet — legalább a benünket érintő részben — nem éri el a kívánt eredményt. Tüzelőanyag most is annyi szükséges, mint azelőtt. A mozikat ugyanis csak az előadások előtt fűtik és később már nem raknak szenet, vagy kokszot a kályhába. A világításnál sem lesz megtakarítás. Igaz, hogy a reklámvilágítók sok áramot és így közvetve sok szenet fogyasztottak, de egy régebbi rendelet ezt a pazarlást eltiltotta. Ma már alig fogaszt egy mozi annyi villamos áramot, mint egy kis kávéház. Az előadások alatt nem égnek a villamoskörtek, hiszen az előadások sötétben peresnek, a reklámvilágítás pedig igazán a minimális mennyiségre olvadt le. Mi csak abban bizunk, hogy ez az intézkedés átmeneti jellegű és nem fog sokáig tartani. Drezdában a mozik már 14-én játszhatnak a régi mederben, holott eddig a nálunk most életbe lépő szigorú rendelet korlátozta az előadásokat. Az idő már enyhül és remélhetőleg a sovány napok hamarosan elmúlnak.

A mulatóhelyek.

A mulatóhelyek kapui hamarosan becsukódnak és ötezer ember marad kenyér nélkül. A máskor vidám, könnyelmű embereket megszállta a gond. Egész nap, egész éjszaka tanácskoztak, de semmi komolyabb tervvel nem állottak elő. A mulatóhelyek tulajdonosai és az artisták maguk között külön-külön tanácskoztak, majd együttesen is megvizsgálták az ügyet.

A Fővárosi Orfeum egyik igazgatója munkatársunknak így jellemezte a helyzetet:

— A rendelet a mulatók tulajdonosait létükben támadja meg. Az országos gázszűrés csak nekünk harmincezer korona készpénzkiadásunkba került, hiszen tizenegy napig nem játszottunk és a gázt minden levonás nélkül mégis folyósítottuk. Ha nincs előadás, 625 korona házbért és egyéb kiadásokat is fedezni kell, a melyek értékcsáz koronára rugnak. Már tárgyaltunk az embereinkkel, a kiknek a fizetésüket nincs joguk követelni. A folyton megismétlődő nagy anyagi áldozatot senki sem kívánhatja tőlünk. A rendelet a tulajdonképpeni célját nem éri el. Eddig tíz-tizenkét métermázsra szűrés volt szükségünk naponta. Három-négy métermázsát akkor is elégettünk, ha a helyiségek zárva maradnak. A megtakarítás alig hét-nyolc métermázsra. A villamosvilágítás körteit már kicseréltük. A hol ezer-hatszáz gyertyaláng égett, most csak ötven lángosot használunk. A harminckettes körteket tizesekkel váltottuk föl. Sok helyen a világítást egészen megszüntették. Azelőtt a villamosáram-számlánk ezer-száz-ezerkétszáz korona volt, most pedig mindössze ötszáz korona. Mi most már csak azt szeretnénk elérni, hogy a jövő ne legyen olyan homályban. Sok ezer ember érdeke, hogy a kormány megmondja a rendelet időtartamának határidejét. A szervezkedés miatt szükséges, hogy határozott időt állapítsanak meg az orfeumok bezárására vonatkozóan. Tudnunk kell, hogy mikor kezdhetjük meg újra a játékot.

Az artisták a Fővárosi Orfeum színpadán délután ülést tartottak, a hol az egyik vezető ember a terveiket a következőkben mondta el munkatársunknak:

— A rendelet igen szigorú és a berlini rendelkezéseket szigorúság tekintetében felülmúlja.

Berlinben hét nagy orfeumban és negyvenkilenc kabaréban játszanak. Németországban számtalan mulató és kabaré van nyitva. Mi egyelőre az orfeumtulajdonosokkal akarunk megegyezni és azt szeretnénk elérni, hogy az ő jóvoltukból ne éhezünk a betöltés ideje alatt. Ha ez nem sikerül, ötezer ember fölönul a miniszterelnökségi palota elé és kenyeret fog kérni. Már szerkesztünk is egy hódoló föliratot a királynak és az ő segítségét kérjük kikönyörögni. Még igen sok tero merült föl, de ezek csak a végső szükség esetén vesszük elő.

A Modern Színpad tovább játszik.

Fölkerestük Bárdoss Arturt, a Modern Színpad igazgatóját, a ki kijelentette, hogy kis színháza komoly irodalmi színvonalon áll, mulató jellege egváltalában nincs, sőt még a kabarék közé sem lehet sorozni. Ilyen körülmények között az ő színházára csak azok a szabályok érvényesek, a melyek a többi színházakra vonatkoznak:

— Az előadásokat korábban fogom kezdeni és tíz óráig befejezzük a játékot. A mi színpadunkon *Herczeg Ferenc, Biró Lajos, Szép Ernő* és irodalmunk sok jelese szólal meg. A belső nivó tehát igazán nem lehet mulatóhely-műsor számba, külsőleg pedig szintén színház jellegű a kis színház, hiszen a nézőtérben sem dohányozni nem szabad, sem ételt nem szolgáltatnak föl. A játézási engedelmünk is színházi engedelem.

Budapesti szene.

Takarékoskodjunk a gázzal.

Budapest, febr. 13.

A közönségnek szénrel való ellátása ma már rendesebben folyik, bár még mindig igen sok a jogos panasz, különösen a fuvarosok meg nem fékezhető kapzsisága és zsarolása miatt. A katonai fuvarok közül harminc ma kizáróan a kiskereskedőknek szállított szenet, a többi pedig a közönségnek azt a részét szolgálta, a melynek legföljebb tíz métermázsra szénre volt már kifizetett rendelése. A Tattersalban százan és százam jelentkeztek katonai fuvarért, sajnos azonban, olyan kevés fuvar áll rendelkezésre, hogy ma huszonhét jelentkezőnél többet nem tudtak kielégíteni.

A szénförlhozatal állandóan javul, úgy hogy a mai nap folyamán annyi szén érkezett a fővárosba, a mennyi mindenesetre elég a közönség egy napi szükségletének fedezésére. A helyzetet még jobban megjavítaná, ha az államvasut igazgatósága intézkednék az iránt, hogy a szomszédos pályaudvarokon lévő készletet a budapesti szénpályaudvarokra szállítarák. Ebben az esetben hosszabb időre biztosítva volna a közönség szénszükséglete. A szénpályaudvarokon természetesen ma is igen élénk élet uralkodott; száz és száz ember tolongott kézikocsival megkosárral a csuszatók felé, hogy szénhez jusson. Az északi szénpályaudvar főnöke ma azt a praktikus ujitást tette, hogy elárúsító telepet rendezett be, a melynek kezelését a Salgótarjánj köszénbánya társulat vállalta magára. A telepen a jelentkezők egy-napi adagot kaptak. A kimérés kosarakkal történik: egy-egy kosár szén ötven kiló, mely két koronába kerül. A kiszolgáláshoz, hogy gyorsabban menjen, tíz katonát rendeltek ki és külön hivatalnokot a pénz kezeléséhez. Ezen a telepen naponkint háromszáz métermázsra szenet tudnak kiosztani, vagyis ötven kilónkint hatszáz család juthat szénhez. Ezt a praktikus ujitást a holnapi nap folyamán valamennyi szénpályaudvaron életbeléptetik és így a legszegényebekben mindenesetre segítenek. A szenet persze kinek-kinek magának kell hazaszállítania.

A gázgyár a mai nap folyamán sem kapott nagyobb mennyiségű szenet. Értesített már érkezett arról, hogy a gyár címére elindítottak szenet, mégis az üzem zavartalanságának érdeke, hogy a közönség a legnagyobb takarékosággal bánjon a gázzal. Eppen ezért a tanács mai üléséből a következő fölhi-
vást intézte a közönséghez:

A szén termelésének és szállításának nehézsége következtében gázgyáraink gázgyártásra alkalmas szénkészlete annyira lepadt, hogy csak alig pár napra való szükséglet fedezésére elegendő. Az összes erre illetékes tényezők mindent megtettek, hogy a rendes szénszállítás akadályait el lehessen hártani és így a gázgyárak üzemében és a gázkiszolgáltatásban jelentősebb zavarok be ne álljanak és reményünk is van arra, hogy az üzem megszüntetését el lehet kerülni. Ebbeli törekvésünkben azonban hazafias közönségünk támogatására is számítunk, kérve, hogy minden fölösleges gázfogyasztástól egyelőre tartózkodjék. Minden megtakarított köbméter gázzal